

МИРОСЛАВА НАПРИКЛАД

Науковий керівник:

К.е.н., доцент Колінець Л. Б.

МІЖНАРОДНА ОФІЦІЙНА ДОПОМОГА В ПРОЦЕСІ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Впродовж багатьох років відсталість розвитку і нерівність як в розподілі доходів, так і в доступі до базових можливостей є проблемою соціально-економічного розвитку всіх без винятку країн світу.

До вирішення багатоаспектної проблеми рівномірного економічного розвитку та вирішення проблемних питань країни потрібно підходити комплексно, використовуючи не лише дієві внутрішні механізми підвищення рівня добробуту громадян, але й залучаючи зовнішні механізми, серед яких значну роль відіграє міжнародна офіційна допомога.

В системі глобального розвитку міжнародна економічна допомога являє собою надання капіталу в грошовій чи товарній формі суб'єктами однієї країни у власність суб'єктам іншої країни на умовах безоплатності, неповернення тобто безвідходності [1].

Міжнародна офіційна допомога розвитку займає одне з пріоритетних місць у політиці міжнародного сприяння розвитку. Вона була започаткована Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) з 1969 р. для визначення офіційної форми міжнародної допомоги країнам, що розвиваються. Офіційна допомога здійснюється різними донорами та донорськими групами на багатосторонньому або на двосторонньому рівнях. На сучасному етапі переважає допомога, що здійснюється через програми, які реалізуються на двосторонній основі. Однак існують проблеми, пов'язані із допомогою для розвитку, які уряди не можуть вирішити на двосторонньому рівні, – тоді вступають в дію об'єднані зусилля, і допомога надається через багатосторонні структури. Тобто донори можуть використовувати міжнародні організації для надання офіційної допомоги для розвитку на двосторонньому рівні [2].

Офіційна допомога для розвитку на багатосторонньому рівні – це сукупність заходів, що здійснюються державами через міжнародні організації чи іншими інституціями-донорами, в яких група країн, що офіційно представляє свою державу, реалізує спільні проекти для покращення рівня життя населення в бідних країнах. Донори здійснюють внески до відповідних організацій. У 2000 р. з метою зниження рівня надзвичайної бідності на Генеральній сесії ООН 189 країн-членів підписали декларацію «Цілі розвитку тисячоліття», яка повинна була реалізовуватись до 2015р. Ця концепція представлена на багатосторонньому рівні політики розвитку спеціалізованими установами ООН, ЄС, Групою Світового банку та іншими міжнародними інституціями.

Група Світового банку є однією із найпотужніших структур, що здійснює політику розвитку на багатосторонньому рівні. Група складається із п'яти міжнародних організацій: Міжнародний банк реконструкції та розвитку,

Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багато-стороння агенція з гарантій інвестицій та Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів. Організація надає кредити, реалізує різні проекти та за допомогою індикаторів випускає щорічний звіт. Комітет сприяння розвитку (КСР) як уповноважений орган ОЕСР ООН налічує 24 члени і є унікальним міжнародним форумом багатьох найбільших донорів. КСР об'єднує зусилля донорів для забезпечення сталого розвитку, росту економічно відсталих країн, скорочення бідності, підвищення рівня життя в країнах, що розвиваються. Комітет надає аналітичну інформацію щодо створення програм, формує щорічні звіти про діяльність донорів. Частка допомоги, яка була надана через Комітет сприяння розвитку у 2011 р., склала 40% (55 млн. дол.) від загальної наданої допомоги .

Паризька декларація 2005 року сформулювала п'ять головних принципів партнерства щодо офіційної допомоги розвитку:

- країни, що розвиваються, розробляють власні стратегії розвитку, удосконалюють свої інститути, протидіють корупції;
- країни-донори надають сприяння у відповідності з даними стратегіями та використовують місцеві системи;
- країни-донори координують свої дії, спрощують процедури, обмінюються інформацією з метою уникнення дублювання;
- країни, що розвиваються, та донори концентрують свої зусилля на виробництві та на визначенні результатів;
- донори та партнери з країн, що розвиваються, оцінюють загальні результати розвитку [2].

Згідно з концепціями 70-х рр. ХХ ст., про перебудову міжнародних економічних відносин та встановлення нового економічного порядку, та з іншими документами, прийнятими міжнародним співтовариством, розвинуті індустріальні країни є основними донорами держав – одержувачів офіційної допомоги розвитку для розвитку (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Головні одержувачі офіційної допомоги розвитку (2014 р.)
млн.дол.США, [3]

Країни з низькими доходами (менше 1005 дол. на душу населення)	29779,4
Країни з середніми доходами (1006-12275 дол. на душу населення)	41152,0
Країни з доходами нижчими від середніх (1006-3976 дол. на душу населення)	29587,9
Країни з доходами вищими від середніх (3976-12275 дол. на душу населення)	10377,3
Південна Азія і басейн Тихого океану	7875, 1
Європа й Центральна Азія	5556,1
Латинська Америка й Кариби	9201,1
Середній Схід і Північна Африка	8009,6
Південна Азія	12867,1
Африка на південь від Сахари	32263, 2

Генеральною Асамблеєю ООН було прийнято резолюцію, в якій погоджено, що економічно розвинені країни світу надаватимуть офіційну щорічну допомогу для розвитку країнам, які розвиваються. Протягом п'яти років вона повинна досягти хоча б 0,7% від валового національного доходу країни-донора. Однак за 2010 р. середній показник членів Комітету сприяння розвитку склав 0,49%. Лише п'ять країн змогли досягти рівня 0,7%, серед яких Норвегія (1,1%), Люксембург (1,09%), Данія (0,9%), Швеція (0,97%) та Нідерланди (0,81%). Примітно, що США і надалі вносять найбільшу суму у порівнянні з іншими країнами, однак вона не досягає домовлених 0,7% ВНД. [4]. До прикладу, за 2013 р. США надали 30154 млн. дол. (0,21% ВНД), а Норвегія, яка має 1,1% ВНД, надала тільки 4582 млн. дол.

Україна входить до групи країн з доходами, нижчими від середніх. Станом на 2014 р. по каналах офіційної допомоги розвитку нашою державою було отримано 545,6 млн. дол. США, у тому числі від Європейського Союзу – 153 млн. дол., від США – 140,2, від Японії – 53,2 млн. дол. За умов прискореної модернізації економіки і суспільства, динамічного економічного зростання в нашій державі є всі передумови для переходу до групи країн із середніми доходами, що дозволить підвищити рівень добробуту громадян України.

Варто зазначити, що в цілому у відсотковому значенні найрозвиненіші країни світу надають перевагу офіційній допомозі для розвитку на двосторонньому рівні, що вказує на політичну зацікавленість держав у підтримці свого статусу-кво на міжнародній арені. В інших країнах, які пробують себе у наданні офіційної допомоги для розвитку, переважаючою є допомога на багатосторонньому рівні.

Таким чином, міжнародна офіційна допомога – це дієвий механізм, який спрямований на подолання бідності та покращення добробуту в країнах, що розвиваються. Збільшення її надання – необхідний виклик для розвинених країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Міжнародні економічні відносини: Історія міжнар. екон. відносин: Підручник для екон. вузів і фак.* / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. В. Бутенко та ін. – К.: Либідь, 2012. – 190 с.
2. *Шипанюк О. Сучасні шляхи врегулювання зовнішньої заборгованості країн, що розвиваються, та країн із перехідною економікою // Вісник Національного банку України.* – 2001. – № 4. – С. 43–45.
3. *World Development Indicators 2014.* – Washington D.C., 2014. – P. 380.
4. *Development Co-operation Report 2010.* – Paris, 2010. – P. 274.